

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії

Затверджено

На засіданні кафедри економічної теорії економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Островерх П.І.

Силабус з навчальної дисципліни
“МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ”,
що викладається в межах ОПП “Міжнародна економіка”*, “Бізнес-економіка”*,
“Економічна кібернетика”, “Економічна аналітика та бізнес-статистика”
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 051 Економіка

* – для студентів цих освітніх програм курс читається англійською мовою

Львів 2022 р.

Назва дисципліни	Мікроекономічний аналіз
Адреса викладання дисципліни	79008 м. Львів, проспект Свободи 18, економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра економічної теорії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка
Викладачі дисципліни	Ватаманюк Остап Зіновійович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії; Рудковська Наталя Андріївна, магістр економіки, асистент кафедри економічної теорії
Контактна інформація викладачів	79008 м. Львів, проспект Свободи 18, кафедра економічної теорії, к. 114; ostap.vatamanyuk@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання дисципліни відбуваються	Консультації в день проведення лекцій / практичних занять (за попередньою домовленістю), кафедра економічної теорії, к.114. Також можливі он-лайн консультації через Zoom. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://econom.lnu.edu.ua/course/mikroekonomichnyy-analiz
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб його учасники змогли поглибити розуміння та удосконалити навички використання інструментарію сучасної мікроекономічної науки і докладніше ознайомитися з важливими ідеями у цій сфері, які активно розвивалися упродовж останніх десятиліть.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна “Мікроекономічний аналіз” є нормативною дисципліною з спеціальності 051 “Економіка” для освітніх програм “Міжнародна економіка”, “Бізнес-економіка”, “Економічна кібернетика”, “Економічна аналітика та бізнес-статистика”, яка викладається в першому семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою вивчення нормативної дисципліни “Мікроекономічний аналіз” є: 1) поглиблення розуміння та практичного використання основних теоретичних концепцій мікроекономіки; 2) докладне ознайомлення з ключовими новітніми ідеями мікроекономіки початку XXI століття; 3) оволодіння сучасними засобами мікроекономічного аналізу для ухвалення ефективних рішень у сферах економіки та бізнесу.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pindyck R.S. Microeconomics / R.S.Pindyck, D.L.Rubinfeld. – 8th ed. – Pearson education Inc. – Boston et al., 2013. – 743 p. 2. McConnell C.R. Economics. Principles, Problems, and Policies / C.R.McConnell, S.L.Brue, Flynn S.M. – 18th ed. – New York etc.: McGraw-Hill / Irwin, 2009. – 785 p. 3. Піндайк Р.С. Мікроекономіка / Р.С.Піндайк, Д.Л.Рубінфелд. – Пер. з англ. – Київ: Основи, 1996. – 646 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ватаманюк О.З. Мікроекономіка: теорія і практикум. Навчальний посібник / О.З.Ватаманюк. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2007. – 280 с. 2. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка. Навчальний посібник / [З.Г.Ватаманюк, О.З.Ватаманюк, Є.Й.Майовець та ін.] ; за ред. О.З.Ватаманюка. 2-е вид., випр. і доп. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2011. – 656 с. 3. Економічна теорія: практикум. Навчальний посібник / [О.Ватаманюк, Є.Майовець, М.Стирський та ін.]; за ред. О.З.Ватаманюка. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2010. – 374 с. 4. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навч. посіб.: У 2 кн. / [С.М.Панчишин, П.І.Островерх, В.Б.Буняк та ін.] ; За ред. С.Панчишина і П.Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с. 5. Косік А.Ф. Мікроекономіка / А.Ф.Косік, Г.Е.Гронтовська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 416 с. 6. Харів Б.Я. Збірник задач з мікроекономіки. Навчальний посібник / Б.Я.Харів. – Рівне, 2003. – 168 с. 7. Верієн Г. Мікроекономіка: проміжний рівень. Сучасний підхід / Г.Верієн. – Пер. з англ. – К.: Лібра, 2006. – 632 с. 8. Длугопольський О.В. Теорія економіки державного сектора. Навчальний посібник / О.В.Длугопольський. – К.: ВД “Професіонал”, 2007. – 592 с. 9. Akerlof G. The Market for Lemons: Quantity Uncertainty and the Market Mechanism / G.Akerlof // The Quarterly Journal of Economics. – 1970. – Vol. 84, № 1. – P. 488–500. 10. Blake T. Returns to Consumer Search: Evidence from eBay / T. Blake, K. Nosko, S. Tadelis // 2016. – 25 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nber.org/papers/w22302 11. Goldfarb A. Digital economics / A. Goldfarb, C. Tucker // 2017. – 89 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nber.org/papers/w23684 12. Milgrom P.R. How Artificial Intelligence and Machine Learning Can Impact Market Design / P.R.Milgrom,

	<p>S.Tadelis // 2018. – 26 p. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nber.org/papers/w242582</p> <p>13. Samuelson L. Game Theory in Economics and Beyond / L.Samuelson // Journal of Economic Perspectives. – 2016. – Vol. 30, № 4. – P. 107–130.</p> <p>14. Spence M. Signaling in Retrospect and the Informational Structure of Markets /M.Spence // American Economic Review. – 2002. – Vol. 92, № 3. – P. 434–459.</p> <p>15. Stiglitz J. Information and the Change in the Paradigm in Economics / J.Stiglitz // American Economic Review. – 2002. – Vol. 92, № 3. – P. 460–501.</p> <p>16. Zingales L. Towards a Political Theory of the Firm / L. Zingales // Journal of Economic Perspectives. – 2017. – Vol. 31, № 3. – P. 113–130.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>48 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 72 години самостійної роботи</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення курсу студенти повинні</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні закони, теорії та моделі сучасної мікроекономіки і усвідомлювати складність та динамічний характер її розвитку; - особливості визначення ціни та обсягу виробництва за різних ринкових структур і розуміти підгрунтя наявних відмінностей; - особливості ціноутворення за наявності ринкової влади і розуміти передумови та механізми використання широкого кола засобів цінової дискримінації; - основні поняття та ідеї теорії ігор і розуміти складність ухвалення рішень у ситуаціях, коли результат безпосередньо залежить від рішень інших гравців; - сучасні теоретичні концепції невдач ринку та ефективні підходи, спрямовані на розв'язання спричинених ними проблем; - найважливіші новітні ідеї сучасної мікроекономічної науки і основні тенденції її розвитку; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати задачі та аналізувати практичні ситуації на основі засвоєного теоретичного матеріалу; - аналізувати реальні ситуації щодо ціноутворення на різні товари та послуги і пояснювати їх за допомогою інструментарію теорій досконалої та недосконалої конкуренції; - використовувати базовий інструментарій теорії ігор для аналізу практичних прикладів стратегічної поведінки індивідів та фірм; - аналізувати реальні проблеми, пов'язані з невдачами ринку і пропонувати теоретично обґрунтовані підходи для їх розв'язання. <p>Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей: ЗК 1, ЗК 2, СК 1, СК 2, СК 7.</p>

	Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання: ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 7, ПРН 9, ПРН 12 (детальніше див. Додаток 1).
Ключові слова	Чиста конкуренція, недосконала конкуренція, чиста монополія, олігополія, монополістична конкуренція, виторг і витрати, прибуток, ринкова влада, ступінь монопольної влади, цінова дискримінація першого, другого та третього ступеня, міжчасова цінова дискримінація, теорія ігор, матриця виграшів, дилема ув'язнених, взаємозалежність фірм, невдачі ринку, позитивні і негативні екстерналії, громадські блага, асиметрія та неповнота інформації.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, семінарських занять та консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Див. Додаток 2
Підсумковий контроль, форма	Письмовий іспит наприкінці семестру
Пререквізити	“Мікроекономіка”, “Вища математика для економістів”
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, колаборативне навчання (робота в невеликих групах), дискусії
Необхідне обладнання	Проектор, персональний комп'ютер, смартфон з доступом до мережі
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота під час практичних занять: 10% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 10; - контрольні заміри (тести): 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40; - іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Письмові роботи: очікується, що студенти виконають декілька видів письмових контрольних робіт.</p> <p>Академічна добросовісність: очікується, що контрольні роботи студентів будуть виконані ними особисто, без використання навчальної літератури, інших джерел інформації та взаємного консультування. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій чи контрольній роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання</p>

	<p>також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час практичних (семінарських) занять, контрольних тестувань, за виконання самостійної роботи та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Перелік питань до екзамену</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фірма за умов чистої конкуренції. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: два підходи. Порівняння загального виторгу та загальних витрат. Правило $MR=MC$. 2. Чисто конкурентна фірма у довгостроковому періоді. Чиста конкуренція та ефективність ринків. 3. Крива пропозиції чисто конкурентної фірми у довгостроковому періоді. Галузі з постійними, зростаючими та спадними витратами. Наслідки оподаткування у короткостроковому та довгостроковому періодах. 4. Характерні риси монопольного ціноутворення. Економічні наслідки монополії. Роль чинника витрат (позитивний ефект масштабу, витрати пошуку ренти, X-неефективність). 5. Варіанти урядової політики щодо монополії. Регулювання монополії. Суспільно оптимальна та справедлива ціна і їхні наслідки. 6. Ціноутворення за ринкової влади. Передумови цінової дискримінації. Вимірювання монопольної влади. Цінова дискримінація першого ступеня. 7. Цінова дискримінація другого і третього ступеня. Міжчасова цінова дискримінація і ціноутворення у пікові періоди. Продаж товарів у комплекті. 8. Визначення ціни та обсягу виробництва за монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція. Диференціація продукту та реклама. 9. Олігополія: загальний огляд. Недоліки показників концентрації. Дилема ув'язнених. 10. Модель ламаної кривої попиту. Змовницька олігополія. Роль чинника інформації. Картелі. Інші моделі олігополії. 11. Рівновага на олігопольному ринку. Ігри та стратегічні рішення. Основні поняття теорії ігор. Некооперативні і кооперативні ігри. 12. Домінантні стратегії. Стратегії максиміну. Ще раз про дилему ув'язнених. Змішані стратегії. 13. Повторювані ігри (на прикладі дилеми ув'язнених). Скінченна та нескінченна кількість повторень гри. Повторювані ігри на практиці. Послідовні ігри. 14. Екстерналії (зовнішні ефекти). Ринкова рівновага за присутності екстерналій. Приватні підходи до розв'язання проблеми екстерналій. Теорема Коуза. 15. Втручання держави для розв'язання проблеми екстерналій. Адміністративні підходи. Податки Пігу

	<p>та інтерналізація екстерналій. Ринок прав на забруднення. Корегування позитивних екстерналій.</p> <p>16. Громадські блага та їх характеристики. Змішані блага. Проблема зайців. Модель Ліндаля. Податок Кларка.</p> <p>17. Проблема асиметрії інформації. Недостатня інформація покупців щодо продавців і навпаки. Проблема морального ризику. Проблема несприятливого вибору.</p> <p>18. Шляхи подолання асиметрії інформації. Сигнали ринку. Проблема взаємовідносин “замовник – агент”. Теорія ефективної заробітної плати.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК 1

Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності спеціальності (СК).

СК 1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК 2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання.

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ДОДАТОК 2

СХЕМА КУРСУ

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література	Завдання, год	Термін
1–2	1.Фірма за умов чистої конкуренції. Максимізація прибутку у короткостроковому періоді: два підходи. Чисто конкурентна фірма у довгостроковому періоді. Чиста конкуренція та ефективність ринків. Крива пропозиції чисто конкурентної фірми у довгостроковому періоді.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1–7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 3
3–4	2.Монополія. Характерні риси монопольного ціноутворення. Економічні наслідки монополії. Роль чинника витрат. Варіанти урядової політики щодо монополії. Регулювання монополії. Суспільно оптимальна та справедлива ціна і їхні наслідки.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1–7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 5
5–6	3.Ціноутворення за ринкової влади. Передумови цінової дискримінації. Вимірювання монопольної влади. Цінова дискримінація першого ступеня. Цінова дискримінація другого і третього ступеня. Міжчасова цінова дискримінація і ціноутворення у пікові періоди. Продаж товарів у комплекті.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1–7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 7
7	4.Монополістична конкуренція. Визначення ціни та обсягу виробництва за монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція. Диференціація продукту та реклама.	Лекція – 2 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 1 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1–7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 8
8–9	5.Олігополія. Загальний огляд олігополії. Недоліки показників концентрації. Дилема ув'язнених. Модель ламаної кривої попиту. Змовницька олігополія. Роль чинника інформації. Картелі. Інші моделі олігополії.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1–7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 10
10–11	6.Основи теорії ігор. Рівновага на олігопольному ринку. Ігри та стратегічні рішення. Основні поняття теорії ігор. Домінантні стратегії. Стратегії максиміну. Повторювані ігри (на прикладі дилеми ув'язнених). Скінченна та нескінченна кількість повторень гри. Послідовні ігри.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 7	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 12
12–13	7.Екстерналії. Ринкова рівновага за присутності екстерналій. Приватні підходи до розв'язання проблеми екстерналій. Теорема Коуза. Втручання держави для розв'язання проблеми екстерналій. Адміністративні підходи. Податки Пігу. Ринок прав на забруднення. Корегування позитивних екстерналій.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1,2,7,8	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 14
14	8.Громадські блага. Характеристики громадських благ. Змішані блага. Проблема зайців. Модель Ліндаля. Податок Кларка.	Лекція – 2 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 1 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1,2,7,8	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 15
15–16	9.Проблема асиметрії інформації. Недостатня інформація покупців щодо продавців і навпаки. Проблема морального ризику. Проблема несприятливого вибору. Шляхи подолання асиметрії інформації. Сигнали ринку. Проблема взаємовідносин “замовник – агент”. Теорія ефективної заробітної плати.	Лекція – 4 год; практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	ОЛ: 1–3 ДЛ: 1,2,7,8	Опрацювати літературу (включно з виконанням практичних завдань)	Тиждень 16

У разі необхідності внесення змін до структури чи змісту силабусу студентів буде повідомлено про такі зміни.